

***L'altra* - Marta Rojals**

Molts lectors recorden la primera ficció en què es van sentir protagonistes, és a dir, en què es podien arribar a identificar amb la vida concreta d'algun personatge. Qui diu la vida concreta diu les músiques, les paraules, els llocs, les marques comercials, una determinada manera d'entendre l'humor i l'horror. Parlem de textos rabiosament contemporanis, que parlen del que fins aleshores no s'havia escrit. Ha succeït des de Jack Kerouac fins a Ben Brooks, amb *la movida madrileña*, amb la sèrie *Thirtysomething*, amb la pel·lícula *Reality bites...* Són preferibles, però, els productes de proximitat. És el que va ocórrer amb *Primavera, estiu, etcètera*, la primera novel·la de Marta Rojals (la Palma d'Ebre, 1975), publicada fa tres anys, que narrava el retorn d'una noia de trenta-tants al seu poble, i que ha estat un èxit gràcies al boca-orella digital i analògic.

No cal que aquestes obres diguem-ne generacionals estiguin gaire ben escrites, però *Primavera, estiu, etcètera* era una excepció. La seva segona novel·la, *L'altra*, mostra la vida d'uns quants membres nascuts a la mateixa dècada. Ara l'acció s'esdevé a Barcelona, i les expressions dialectals han estat substituïdes en molts diàlegs per castellanismes habituals (*bueno, algo, vale*), als quals s'ha aplicat la llei d'estrangeria de la cursiva.

El perill de *L'altra* era el costumisme, és a dir, que es limités a propiciar complicitats a base de recrear el que els lectors ja saben. Inicialment, pot fer l'efecte que els personatges existeixen tan sols perquè es concretin les tendències d'aquesta època: la precarietat laboral, l'emigració a l'estranger, les participacions preferents... De mica en mica, però, ens adonem que no es tracta més que d'un teló de fons perquè evolucioni la protagonista absoluta, Anna. La seva parella, els seus parents, amics i coneguts no són més que personatges secundaris que ajuden a donar-li relleu.

Dissenyadora *free-lance*, Anna té trenta-vuit anys i viu amb en Nel, de quaranta, que acaba de quedar-se sense feina. Com escriu Rojals, "en una parella, la repetició té dos desenllaços possibles: la divisió o la multiplicació". Les diferències de caràcter, les dificultats per pagar el lloguer i la hipòtesi dels fills serveixen perquè l'autora desplegui la seva capacitat d'observació i de síntesi, transmesa amb una llengua fresca, atenta als girs nous però sense perdre de vista el parlar dels avis.

Si la part central de *Primavera, estiu, etcètera* s'allargassava sense que la trama progressés gaire, *L'altra* incorpora una successió de tombs que poden enganxar els

lectors més mandrosos. El títol ja suggereix que la protagonista duu una doble vida, que a l'últim tram resulta ser triple, ja que una part important del seu passat havia estat escatimada al lector. Finalment, Anna enfoca la seva vida a partir dels records que ha sepultat, de manera que el que semblava el tema central no és més que un mal menor (o un bé negligible, segons el moment).

Marta Rojals no és només l'escriptora de moda, sinó que mostra una innegable saviesa vital i narrativa. Al marge de les llibertats lingüístiques i d'uns salts temporals prou funcionals, retrata les últimes tendències de la nostra societat d'una manera tradicional, cosa que no és un retret –ans al contrari.